گنجینهٔ دستنویسهای پهلوی

و

پژوهشهای ایرانی

۳۳

دستنویس - د ۳

متن های اوستائی و پهلوی آفرین زرتشت، پیمان کدخدائی و جز آن

به کوشش

دکتر ماهیار نوابی

دکتر کیخسرو جاماسپ اسانا

و با همکاری فنی

دکتر بهرام فره وشی

دکتر محمود طاووسی

از انتشارات

مؤسسهٔ آسیائی، دانشگاه پهلوی شیراز

ازاین کتاب ۱۰۰۰ نسخه ، یکصد نسخه روی کاغـذ شفاف رنگین و نهصد
نسخه روی کاغذ سفید درچاپخانه‌های مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران
وشرکت چاپ ایناکوتهران،بچاپ رسید. ۲۵۳۵ شاهنشاهی

سرآغاز

اشارات دانشمندان و فیلسوفانی چون ابوریحان بیرونی و محمد زکریای رازی و شهاب الدین سهروردی به حکمت خسروانی و فلسفهٔ ایرانی، تذکر پلینیوس رومی دربارهٔ استفاده هرمیپوس یونانی از کتابهای زرتشتی، مطالبی که در کتابهای قابل استنادی چون مروج الذهب، مجمل التواریخ و القصص و نامه‌های پیمبران بنی اسرائیل و احادیث اسلامی آمده است، وجود مراکز مهم علمی در نصیبین و رُها و تیسفون و جندی شاپور، ترجمه‌های باز ماندهٔ عربی از زبان پهلوی، پیدایش دانشمندان و فیلسوفان و اندیشه‌مندان بلند پایه‌ای در دوران طلائی اسلامی یعنی دوران خلافت عباسیان، از این سرزمین، که شمار آنها از دانشمندان هر یک از کشورهای اسلامی دیگر و بلکه از همهٔ آنها روی هم بیشتر است.

وجود سنگ‌نبشته‌های پارسی باستان و پارسی میانه و پارتی، نامهٔ مینوی اوستا، آثار بازماندهٔ
مانویان به زبانهای پارسیک و پهلوانیک و سغدی و ترکی و چینی و قبطی و کتابهای پهلوی (= پارسیک)
چندی که تاکنون بجای مانده‌اند، همه دلالت بر وجود فرهنگ و تمدنی بزرگ و درخشان، از دیرباز،
در سرزمین ایران بزرگ میکند که بر پایه‌های فلسفه ایرانی استوار بوده است.

علت هرچه باشد، سیاسی یا اقتصادی و یا اجتماعی یا تغییر خط و یا همهٔ آنها باهم، قدر مسلّم این است
که بسیاری از آثار مدوّن دوران ساسانی و آغاز دوران اسلامی ایران از میان رفته است، و عده‌ای
که از دستبرد زمانه رهائی یافته‌اند در موزه‌ها و کتابخانه‌های مهم اروپا و بیشتر در هندوستان و در کتابخانه‌های
پارسیان نگاهداری میشود. اینها میتوانند روشنگر زوایای ناشناختهٔ تاریخ و فرهنگ کهن ما
باشند. و از این رو نگاهداری و چاپ و انتشار آنها و تشویق دانشمندان به مقابله و تصحیح و ترجمهٔ این گنجینه‌ها
که ما را به شناخت بیشتر زبان فارسی و غنای آن در بیان مفاهیم یاری میکند، بر ما واجب است.

و باز از این روبود که هنگامی که دوست دانشمند و ارجمندم استاد دکتر ماهیار نوابی رئیس موسسهٔ آسیائی

دانشگاه پهلوی پیشنهاد کرد که برای بزرگداشت پنجاه سال شاهنشاهی خجسته دودمان پهلوی شادی روان بنیان گذار آن پنجاه نسخه خطی پهلوی را از سوی مؤسسه آسیائی دانشگاه پهلوی چاپ و منتشر کنیم. این پیشنهاد را از دل و جان پذیرفتیم .

این پنجاه جلد کتاب پهلوی و کتاب بارگاه رضا هدیه هائی است که در این آیین ملی برگزاری جشن پنجاهمین شاهنشاهی پهلوی با فروتنی به پیشگاه شاهنشاه آریامهر ریاست عالیه دانشگاه پهلوی و علیاحضرت شهبانو فرح ریاست عالیه مؤسسه آسیائی دانشگاه پهلوی تقدیم میشود .

فرهنگ مهر-

رئیس دانشگاه پهلوی

دیباچه

مؤسسه آسیائی وابسته به دانشگاه پهلوی افتخار دارد که بزرگداشت
پنجاهمین سال شاهنشاهی دودمان پهلوی را، مجموعه‌ای، در پنجاه جلد، از دستنویسهای
پهلوی و اوستائی و پژوهشهای ایرانی چاپ کند و به دوستداران فرهنگ و
ادب ایران تقدیم دارد.

در تابستان سال دوهزار و پانصد و سی و سه شاهنشاهی، در گروهی سخن از خدمات
برجسته رضاشاه بزرگ بدین سرزمین و روز تاجگذاری وی (چهارم اردیبهشت ماه
۱۳۰۵ هجری خورشیدی) میرفت، در آن هنگام اندیشه چاپ مجموعه‌ای از متن‌های
پهلوی یادبود پنجاهمین سال شاهنشاهی پهلوی را از خاطرم گذشت و سپس این اندیشه را
با رئیس دانشمند دانشگاه پهلوی جناب آقای دکتر فرهنگ مهر، که از شیفتگان
فرهنگ ایرانند و از یاری شناساندن این فرهنگ کهن هیچگاه دریغ نکرده و
نمی‌کنند، درمیان گذاشتم تا اگر در این اندیشه با من همداستان باشند مراتب را

به شرف عرض شهبانوی فرهنگ پرور ایران رعایت عالیه مؤسسه آسیائی برسانند
مگر اجازه فرمایند تا مؤسسه آسیائی بدین کار شایسته دست یازد.
جناب آقای دکتر فرهنگ مهر، با پیشانی گشاده و آغوش باز از این اندیشه استقبال
کردند و مراتب را به شرف عرض شهبانوی ایران رساندند و دیری نگذشت که فرمان
علیاحضرت شهبانو بدین کار نیک شرف صدور یافت و به مؤسسه آسیائی ابلاغ شد.
شورای استادان مؤسسه آسیائی، با الهام از نام خاندانی، که جشن بزرگداشت
شاهنشاهی آن را، مردم ایران امسال برگزار میکنند، چاپ کردن کتاب یا
دستنویسهای پهلوی را در درجه اول اهمیت قرار داد. کشوری که در آن بیش از هر کشور دیگر میتوان
به دستنویسهای پهلوی و اوستائی دست یافت کشور هندوستان است هر چند بدبختانه
هوای گرم و نمناک آنجا با کتاب سازگار نیست و کاغذ را زود شکننده و تباه میسازد و می‌پوساند.
در فهرستی که جمشید کاووس جی کاتراک به نام «گنجینه های شرقی» (ORIENTAL
TREASURES) گرد آورده و به سال یکهزار و نهصد و شصت و یک میلادی (دوهزار و پانصد شاهنشاهی)

به چاپ رسانده است. از بیش از یکهزار دستنویس ایرانی و هندی نام برده که اکنون برخی
از آنها از میان رفته است، و این، نه تنها بواسطهٔ آب و هوای هندوستان بوده، بلکه بی توجهی
و ناروانی هم در نابودی آنها بهره‌ای بسزا داشته است. گردآورنده فهرست یادشده به نگارندهٔ
این سطور میگفت: «سالی پس از چاپ آن فهرست گذارم بخانه‌ای افتاد که خداوند آن صاحب
چندین دستنویس پهلوی و اوستائی بود، من آنها را دیده و پژوهیده و نام آنها را در فهرستم آورده بودم،
خداوند خانه بجهان دیگر شتافته بود، چون از کدبانو سراغ دستنویسها را گرفتم، وی آنها را از دله
و دینداری و برای آنکه مبادا برگ پاره‌های آنها زیر پا بیفتد و برای وی گناهی بزرگ بشمار آید به آب دریا سپرده بود.»
با این همه، هم اکنون، چندین صد دستنویس پهلوی و اوستائی در هندوستان هست
که تقریباً همه از روی دستنویسهای کهنه‌تر رونویس شده‌اند. بیشتر آنها روزگاری از آنِ کتابخانه‌های
شخصی بوده، و رفته رفته به کتابخانه‌های عمومی و مؤسسات راه یافته‌اند تا بیشتر و بهتر از آنها نگاهداری شود
و کمتر در معرض نابودی قرار گیرند. از این کتابخانه‌ها میتوان کتابخانهٔ مؤسسهٔ شرقی کاما و کتابخانهٔ
«تخت دستور، مهرجی رانا» را نام برد که صاحب مجموعه‌های گرانبهائی از دستنویسهای پهلوی و اوستائی اند.

پاره ای از دستنویسها نیز توسط شرق شناسان به کتابخانه های مهم اروپا رسیده اند
که مهمترین آنها مجموعه دستنویسهای اوستا و پهلوی « دوازده جلدی کپنهاک است که توسط
شرق شناسی بنام وسترگارد به اروپا برده شد و جانشین او کریستین سن CHRISTEN—
SEN آنها را چاپ کرد و بر آنها دیباچه نوشت . این کتابها اکنون بسیار کمیاب
و چند مجلد آن نایاب است .

برای انجام دادن فرمان ، از دوست دانشمندم دستور کیخسرو جاماسب آسا ، دستور
بزرگ شهر بمبئی و رئیس کتابخانه « موسسه شرقی کاما » یاری خواستم تا از هیات امنای کتابخانه های
« موسسه شرقی کاما » ، و نخست دستور مهرجی رانا » اجازه عکسبرداری از دستنویسهای پهلویشان را بگیرد
و اگر خود یا دوستانش دستنویسهای ارزنده دارند بر آنها بیفزاید ، کار گزینش دستنویسها برای
عکسبرداری نیز به عهده وی واگذار شد تا آنچه را مهم و سودمند می داند برگزینند . این کار به دشواری انجام
گرفت چه دستنویسها از طرف هیات امنای کتابخانه ها و خاندان انکلساریا (که چند
دستنویس از این مجموعه متعلق به آنان است) تنها به او سپرده شده ، و وی . امانت داری را

رنج سفر بر خود هموار ساخت و با دو جامه‌دان پر از کتاب به ایران آمد، سه ماه تمام از بام تا شام،
در چاپخانه های دانشگاه پهلوی شیراز و دانشگاه تهران گذراند و در همه جا با دستنویسها همراه بود،
من و هستان که از مؤسسهٔ آسیائی نیز همه جا با وی همگام بودیم تا کار عکسبرداری از چند دستنویس
بپایان رسید، دستور کیخسرو مجبور بود به بمبئی بازگردد ما نیز برای تطبیق عکسها با دستنویسها و رفع کمبود آنها
در پی وی به هندوستان رفتیم تا این مهم انجام شد. نامه‌ای نیز به پروفسور آسموسن استاد دانشگاه کپنهاگ
نوشتم مگر اجازه تجدید چاپ دستنویسهای کتابخانه کپنهاگ را از ناشر نخستین آنها MUNKS-
GAARD بگیرد. اجازه گرفته شد و نامه‌ها به چاپ رسید.

مؤسسهٔ آسیائی سپاس و درود فراوان خود را به پیشگاه شهبانوی فرهنگ پرور که
با فرمان خود این افتخار را نصیبش ساخته، تقدیم می‌دارد.

از جناب آقای دکتر فرهنگ مهر رئیس دانشگاه پهلوی که در راه پیشرفت کار از هیچ یاری
معنوی و مادی دریغ نکرد سپاسگزار است.

از دستور کیخسرو جاماسب آسا که با یاری وی چاپ این مجموعه پنجاه جلدی میسور میشود

سپاسگزار است .

از پروفسور آسموسن که اجازهٔ چاپ مجموعهٔ اوستا و پهلوی کپنهاک به پامردی او انجام یافت سپاسگزار است .

از دکتر بهرام فره‌وشی مدیر عامل ادارهٔ انتشارات دانشگاه تهران که چاپ کردن بیست و چند جلد از این مجموعه را در چاپخانهٔ دانشگاه تهران پذیرفت و چاپ آنها با مشاورهٔ فنی وی میسر شد سپاسگزار است .

از دکتر محمود طاووسی که تطبیق و ویراستن و آراستن هر صفحه از تمام این مجموعه بدست وی و با مشورت وی انجام شد سپاسگزار است .

ماهیار نوابی

استاد و رئیس مؤسسهٔ آسیائی

پیشگفتار

نسخه حاضر چاپ عکسی دستنویس د ۳ (D3) است و یکی از کتابهای کتابخانه‌ملافیروز است که درکتابخانه موٴسسه‌شرقشناسی ک . ر . کاما نگهداری میشود ، نسخه اصل این دستنویس که اندازه آن ۱۹×۱۴ سانتیمتر است دارای جلدی چرمین و قهوه‌ای رنگ است و کاغذ آن هندی‌است ، ۱۱۶ صفحه دارد و بر هر صفحه‌ای نه سطر نوشته شده است تقریبا" اطراف تمام صفحه‌های این‌دستنویس‌شکسته شده است . پایان‌نویس ندارد و متن‌های زیر در آن یافت میشود .

صفحه ۱ ــ ۲۲، ۴ . متن اوستا و پهلوی آفریــن زرتشت . متن اوستائی آفرین در "زند اوستای" ن . ل . وسترگ‌ارد چاپ کپنهاگ ۱۸۵۲ ــ ۱۸۵۴ ص ۱ ــ ۳۰۰ آورده شده است . متن‌پهلوی آنرا ب . ن . دابار در زند خرتک‌اوستاک ، بمبئی۱۹۲۷ص۸۴ ــ ۱۸۱ و ترجمه‌ای که خود از آن بانگلیسی کرده است‌درکتابی‌بنام ترجمه‌زندخرتک اوستاک ، بمبئی ۱۹۶۳ص ۵۰ ــ ۳۴۲ ، منتشر شده است .

صفحه۲۲ ، ۵ ــ۳۱ = متن‌پهلوی "چیم‌درون" است . این‌متن را با معنی و یادداشتهای سودمند ک . ج . جاماسپ آسا بنام On the Symbolism of the Drun در یادنامهٔ دستور هوشنگ (بمبئی ۱۹۱۸) صفحه ۲۰۱ ــ ۲۰۵ چاپ کرده است .

صفحه۳ــ۷۸ ، ۳ . متن اوستاوپهلوی‌ائوگمدیچا Aogəmadaēcā است ، عبارات اوستائی آن را ج . دوشن‌گیمن‌پژوهیده است (Journal Asiatique Paris 1936. ص ۲۴۱ ــ ۵۵) . و متن پهلوی آن را که‌جدیدبنظر میرسد . ب . ن . دابار درکتابی بنام Indo Iranian

Studies که بافتخار د. پ. سنجانا فراهم‌شده است (لندن ـ لیپزیک ۱۹۲۵ص۱۱۷ـ۳۰) منتشرساخته است. متن کامل آن را باترجمه و یادداشت کاملا "جاماسپ آسابرای پایان‌نامه دکتری خویش فراهم آورده است ، (بمبئی ۱۹۶۶).

صفحه ۷۸، ۴ـ۹۱، ۵. متن پهلوی اپرستاینیتاریه سور آفرین ، این‌متن‌جزء "متن‌های‌پهلوی" گرد آورده جاماسپ آسانا Pahlavi Texts بمبئی ۱۸۹۷ ـ ۱۹۱۳ (تجدید چاپ توسط بنیاد فرهنگ ایران) . ص ۵۹ ـ ۱۵۵ آمده است. همین متن با عنوان تازهٔ سور سخن Sur Sax^{V}an با اوانوشت و ترجمه و پیشگفتار و تفسیرتوسط ج. ک. توادیا در مجله انجمن شرقی‌کاما(Journal of the K.R.Cama Oriental Institute) شماره ۲۹، ۱۹۳۵ ص ۱ ـ ۹۹ چاپ شده است.

صفحه ۹۱، ۶ـ ۱۱۵، ۱ متن‌های جابجا شده پیمان‌کدخدائی . Patmānah i Katak x^{V}atāyīh وآئین نامه نوشتن apar ēvēnak Namak nipēsīšnih استکه در متن‌های پهلوی جاماسپ آسانا به ترتیب در صفحه‌های ۱۴۱ ـ ۴۳ و ۱۳۲ ـ ۴۰ جای دارد.

این جابجائی صفحه‌ها به پیروی از مجموعه MK است که این متن را دربر دارد. نگاه کنید به متن‌های پهلوی ص ۱۳۵ زیر نویس ۵۴.

متن‌های جابجا شده ظاهرا" از روی دستنویسی نوشته شده است که واسطه میان دستنویس م‌ک (MK) و نسخه د ۳ (D3) بوده است. این جابجائی با مقایسهٔ با "متن‌های پهلوی" از این قرار است :

ص ۹۱ س ۶ — ۹۴ س ۳ = متن‌های پهلوی ص۱۴۱—۱۴۲س۱۰

ص ۹۴ ، ۴ — ۹۷ ، ۶ = " ص ۱۳۹ ، ۷—۱۴۰

ص ۹۷ ، ۷ —۹۹ ، ۶ = " ص۱۴۱ ، ۱۱تا

ص ۹۹ ، ۶ — ۱۱۰ ، ۹ = " ص ۱۳۵ ، ۱۰—۱۳۹ ، ۶

ص ۱۱۰ ، ۹ — ۱۱۵ ، ۱ = " ص۱۴۲ ، ۱۰ — ۱۴۳ .

پس صفحه های۱۳۲— ۱۳۵سطره ۱متن‌های پهلوی تاواژه های از این دستنویس افتاده است . برای متن پیمان کدخدائی نگاه کنید به "پتمانک کتک خودابیه" ویراسته تره پور والا [۱](I.J.S. Taraporewala) و همین متن از د. ن . مکنزی و ذیل همو و ا . گ پریخانیان بر آن [۲]. متن دیگر را زینر در پژوهشنامه مدرسه زبانهای شرقی دانشگاه لندن شماره ۹ بخش ۱ ص ۹۳ — ۱۰۹ چاپ کرده است .[۳]

صفحه ۱۱۵ ، ۱ — ۱۱۶ ، تنها یک برگ است که آغاز متن پهلوی "واژگی چند از آتورپات مارسپند" را در بر دارد و برابر است با "متن‌های پهلوی" ص ۱۴۴ بند ۳ تا واژهٔ "مه دارید" .

ماهیار نوابی

(۱) I.J.S. Taraporewala: The Patmānak-i Katak-x^{V}ataīh(A volume of Indian and Iranian Studies... Sir E. Denison Ross, Bombay 1939 pp. 400-03).

(۲) D.N. Mackenzie: The model marriage contract in Pahlavi & Addendum by MacKenzie & Parikhanian (K.R. Cama Oriental Institute Golden Jubilee Volume, Bombay 1969 pp. 103-12).

(۳) R.C. Zaehner: Namak Nipesešnīh (Bulletin of the School of Oriental Studies 1937.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

١٣

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

١٣٢

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Corrigenda to English Introductions

Serial No.	Ms.	Page	Line	Incorrect	Correct
2	R410	1	9	by him	by him for
		1	15	N.Y.	A.Y.
		2	4	1-22	§§1-22
		2	6	pp.	p.
		2	9	to	of
		2	21	and	und
3	D7	1	2	33.8x21.cms	33.8x21.4 cms
		1	4	Fium.	Fiume'.
		1	18	Pahlaci	Pahlavi
		1	22	writen	written
		1	23	nimbered	numbered
		1	27	ma	[illegible]
		1	29	90 7	9087
		2	1	Bomby	Bombay
		2	6	hte	the
		2	23	Bombay, July 12,1975.	delete
7	J4	1	3	218	216
		2	1	202-218	202-216
		2	3	Framars	Framarz
8	J3	1	3	112	113
		1	19	1-3,5	1-3,45
		2	1	pp.89-112	pp.90-113
9-10	D10a	1	4	and	and contains 744 pages,
11	TD28	1	4	Page	Pages
		2		Maikhusroo	Kaikhusroo
14-15	R115	1	29	or	of
		2	26	amongest	amongst
16	J2	1	3	299	305
		1	19	Hanzangrem	Hazangrem
		1	24	versian	version
		1	26	23	§23
		1	33	25-28	§§25-28
17-18	R413	1	10	Meher	Mohor
23	R411	1	25	1889	1896
24	MU27	1	7-8	versians	versions
		2	3	Paris	Parsi
25	T65(a)	1	14-15	Kaurshed	Khurshed
26	MU29	1	5	158	161
		1	8	109	112
		2	1	millenium	millennium
		2	10	fo	of
28	T3	1	1	t	to
		2	10	hous	house,
29	D39	1	7	vovers	covers
		2	11	Tehen	Then
31	F25	2	4	158,1.7-12:	157,7-12:
		2	24	217,1.3-218	217,8-218
32	F11	1	18	cophist	copyist
		2	2	abbreciated	abbreviated
33	D3	1	1	of	is
		2	1	32-38,3	32-78,3
		2	16	Xaxvan	Saxvan
		2	21	text	texts
		3	6	149,6	139,6
		3	14	modle	model
34	F35	1	1	Mehrji	Meherji
		1	5	of	of the
		1	5	116	115
38	MU35	1	2-3	Meherbai	Meherbai N. Dordi

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

°°° °°° ⁘ °°° °°° ⁘ °°°

pp.91,6-94,3 = PT, pp. 141-42, 10 up-
to pa vindiśn.
pp.94,4-97,6 = PT, pp. 139, 7-140.
pp.97,7-99,6 = PT, pp. 141, 11 upto mat
ēstēt.
pp.99,6-110,9= PT, pp. 135, 10-149,6.
pp.110,9-115,1=PT, pp. 142, 10-143.
Thus, PT, pp. 132-135, 10 upto the words
u hangat are missing in the ms. For the
text of the Patmānak, see, I.J.S. Ta-
raporewala, 'The Patmānak-i katak-xvatāīh'
in A volume of Indian and Iranian stu-
dies... Sir E. Denison Ross, Bombay 1939,
400-03 and D.N. MacKenzie, 'The modle
marriage contract in Pahlavi' with an
Addendum by him and A.G. Perikhanian in
K.R. Cama Oriental Institute Golden Ju-
bilee Volume, Bombay 1969. 103-12. The
latter text was transliterated with trans-
lation and notes by R.C. Zaehner, 'Na-
mak Nipesiśnih' in Bulletin of the School
of Oriental Studies 9 (1), 1937, 93-109.

pp. 115,1-116: A single folio containing the commencement of the Pahlavi text of Vācak ēcand i Āturpāt i Mahraspand 'Some sayings of Āturpāt Mahraspand', corresponding to the words ma dārēt in §3 of PT, 144.

Kaikhusroo M. JamaspAsa

pp. 32-38,3: The Avesta-Pahlavi text of the Aogəmadaēčā. The Avesta quetations have been studied by J. Duchesne-Guillemin, Journal Asiatique, Paris 1936, 241-55. The late Pahlavi version was published by B.N. Dhabhar in Indo-Iranian Studies... D.P. Sanjana, London-Leipzig 1925, 117-30. The complete text was edited, by K.M. JamaspAsa for a doctoral dissertation, Bombay 1966.

pp. 78,4-91,5: The Pahlavi text of Apar stāyēnītārīh i sūr Āfrīn. The text was edited by J.M. JamaspAsana in Pahlavi text (=PT), Bombay 1897-1913.
(Reprint, Tehran), 155-59. The text, under the new title of Sūr Xaxvan, was edited, with introduction and commentary, by J.C. Tavadia in Journal of the K. R. Cama Oriental Institute No. 29, 1935, 1-99.

pp. 91,6-115,1: The dislocated text of Patmānak i katak xvatāyīh and Apar ēvēnak nāmak nipēsišnīh found in PT, 141-43 and 132-40, respectively. The dislocation is due to the misplacement of folios in the old codex MK containing the texts, see PT, 135 note 54. The dislocated texts are evidently copied from an intermediary between MK and the present ms. The dislocation is shown as under:

Introduction

The Present volume of the facsimile edition of manuscript D3 belonging to the Mulla Firoze Library housed in the K. R. Cama Oriental Institute, Bombay. The original ms (19x14 cms is bound in brown leather covers and contains 116 pages written 9 lines to the page on Indian paper. Almost all pages are damaged round the margins. The ms bears no colophon. The following texts are comprised therein:

pp. 1-22, 4: The Avesta-Pahlavi text of Afrin i Zartuxšt. The text of the Avesta blessings is found in N.L. Westergaard's edition of the Zendavesta, Copenhagen 1852-54, 300-01. The Pahlavi text is edited by B.N. Dhabhar in Zand-i Khūrtak Avistāk, Bombay 1927, 181-84 and translated by him in English in Translation of Zand-i Khūrtak Avistāk, Bombay 1963, 342-50.

pp. 22,5-31: The Pahlavi text of Cim i Drōn 'Symbolisation of the sacred cake'. The text has been published with translation and notes by K.J. Jamasp-Asa, 'On the Symbolism of the Darun' in Hoshang Memorial Volume, Bombay 1918, 201-05.

Printed in Tehran by the Tehran University
Press & Inaco Co. Press,
1976.

The Pahlavi Codices and Iranian Researches

Manuscript D 3

Avesta - Pahlavi text of Āfrīn - i Zartuxst, Čim - i Drōn etc.

Edited by :

Dastur Dr. Kh. M. Jamasp Asa   Professor Mahyar Nawabī

With the technical assistance of

Dr. M. Tavousi   Dr. B. Faravashi

Published by the Asia Institute of Pahlavi University

33

Shiraz. 1976

